

דבר חודש בחודשו

בס"ד

מתורתו של הגאון הגדול רבי יואל שוורץ שליט"א
ר"מ בישיבת דבר ירושלים ומרבני שכונת מעלות דפנה

עלון 28 - אדר ב' תשעט'
שמיני. פרה תשעט'

חשיבות פרשת פרה

חיוב שמיעת פרשת פרה לפי השולחן ערוך היא מדאורייתא, ויש חולקים. וצריך הסבר מה היא החשיבות של קריאת פרשה זו? תשובה לכך; שני עניינים מרכזיים קשורים לזה; (א) הוא תיקון חטא העגל, (ב) הלימוד של חיוב קיום מצוות גם ללא ידיעת טעמן, ואת החיוב להתעמק בטעמי המצווה, ובכלל זה מצוות למה ניתנו?

פתיחת הפרשה כבר מורה על חשיבות העניין כמו שהעיר בפירוש אור החיים; על הפתיחה שכתוב "זאת חוקת התורה", לשון כללית, לא זאת חוקת הפרה או חוקת הטהרה וכולי, לשון המורה כאילו מצווה זו היא נושא כללי בתורה. יסוד העניין הוא זה: המוות שבא לעולם, היה זה בגלל חטא אדם הראשון. וכאשר עמדו אבותינו מול הר סיני ואמרו "נעשה ונשמע", פסקה זוהמת חטא אדם הראשון ולא היו צריכים לעבור את זיכוד המוות, וחטא העגל החזיר את הכל אחורנית וחזר המוות לעולם, ככתוב (תהלים פב'): "אני אמרתי אלוהים אתם ובני עליון כולכם, אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו". לכן כל מוות שקשור לחטא כאמור (שבת נה:). "אין מיתה בלא חטא ואין ייסורים בלא עוון" קשור גם לחטא העגל ולפי ספר ארצות החיים זו גם הסיבה לחיוב שמיעת הפרשה ככתוב (דברים ט' ז'): "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלוקיך במדבר" - בחטא העגל,

סיבת הדבר: המצווה של פרה אדומה, היא תיקון לחטא העגל, שהוא סיבה לכל הקלקולים שנהיו במרוצת הדורות; כי הנה רש"י הביא את פירושי רבי משה הדרשן לנושא של טהרת המת על ידי אפר פרה אדומה. ופתח: "משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך, אמרו; תבוא אמו ותקנח צואת בנה" היינו שחטא העגל מתכפר על ידי הזיית מי חטאת שיש בהם אפר הפרה! שנשרפה כמו שנשרף העגל שהוא ביטול הדבר וכן הוא הדין שחייבים לשרוף עבודה זרה של ישראל כיוון שאי אפשר לבטלו על ידי נכרי.

למה פרה אדומה? צבע האדום מורה על שני עניינים (א) החטא נמשל לצבע אדום ככתוב (ישעיה א'): "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו". וכן על ייסורים כלשון הגמרא (חגיגה ט'): יאה העניות לישראל כעול אדום המונח על צווארי סוס לבן. צבע אדום בטבעו מעורר לפעול, לכן צבע הדם הנראה לעינין הוא אדום [אף שבמיקרוסקופ הוא נראה נוזל צהוב שמלא נקודות אדומות] כדי להזדרז לעצור את הדם לבל ימות מחוסר דם. גם האור האדום ברמזור הוא לסיבה לעורר את הנהג לעצירה.

תמרורי אזהרה הם נורות אדומות שמטרתן להפעיל תשומת לב לסכנה שבפתח. לכן גם הפרה היא אדומה ללמד שהכרת גודל החטא היא עיקר מרכזי בתשובה; הארז ותולעת השני והאזוב מבארות את סיבות החטא; סיבה

דבר המערכת

שני חטאים חטאו אבותינו שהשפעתם לדורות: העגל והמרגלים. ואנו צריכים לתקן אותם. בעלון מובאת מצוות פרה אדומה שהיא תיקון חטא העגל. וצריך להוסיף לתקן את חטא העגל פשוט לזעוק על הנוסעים לחוץ לארץ לטיולים וחוגגים בפסח בחוץ לארץ, במקום להיסב בארץ חוזרים לכעין חזרה למצרים.

תפילתנו שהתעוררות שנעשית בימנו לתיקון חטא העגל על ידי לימוד אנשי העולם את שבע מצוות בני נח גם תשפיע עלינו לבטל את החטא של "וימאסו בארץ חמדה" הנגרמת על ידי יציאה לחו"ל בניגוד הלכה מפורשת בשולחן ערוך או"ח סימן תקל"א.

מערכת העלון

ראשונה במעלה המביאה לחטא היא הגאווה, וההתנשאות משולה לעץ ארז שהוא העץ הגדול והחשוב ביותר באזורנו. והתיקון לכך שישפיל עצמו כאזוב. הספורנו הוסיף; שגם יש חטא הפוך לא מקיים "ויגבה לבו בדרכי ה' שמחזיק עצמו כתולעת ואזוב, ולכן הוא לא ממלא את תפקידו שחייב בו.

עוד, כאמור, מורה צבע האדום על ייסורים וכמו שדרשו במדרש ילקוט"ש את הפרשה על המלכויות שעם ישראל נשתעבד להם, ללמד שאם לא עושים תשובה באים הייסורים לעורר לתשובה ולכפר.

עוד באה המצווה לומר במה שהיא מצווה שקשה להבין אותה, כמו שאמר שלמה המלך עליה; "אמרת אחכמה" - חשבתי ללמוד את כל המצוות באופן שניתן להסבירן "אבל והיא רחוקה ממני" - מטרת טמאים ומטמאה טהורים, ומתוך כך חזר והבין שהמצוות נועדו לחנך אותנו לציות, מצווה מלשון מילוי פקודת המצווה, כמו העבד שחייב לבצע את פקודת האדון בכל אופן.

וזה מה שאמרו רבותינו על שאלת אברהם אחר שהובטחה לו הארץ: "במה אדע כי אירשנה?" - באיזו זכות יירשו? ונענה: כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועינם ועבדום, ובנו את פיתום ורעמסס - שלפי חז"ל היה דבר ללא תועלת כי מיד הכל נהרס, וזה לימד שעבד חייב לציית לציווי האדון ואפילו לא יכול לבקש לשנות את עבודה שתהיה מועילה יותר, לחנך אותנו למלא רצון ה' גם כשרוצים מאד להבין למה, כעבד שאין לו זכות לשאול ומבצע את הציווי.

אמנם מדרשת רבי משה הדרשן אנו רואים שגם יש לבקש טעם למצווה אפילו למצוות פרה אדומה. וזה בגלל מה שהביא בעל התניא שהמילה מצווה היא גם מלשון צוות = חיבור להקב"ה כבן לאביו הרוצה להבין למה אביו ביקש זאת ממנו כדי לעשות זאת יותר טוב ואף להוסיף לעשות בכיוון הדברים.

לדעת הרמב"ם (סוף הלכות מעילה) יש להתבונן בטעם של כל מצווה, ואף שאי אפשר לדעת אם הטעם שנראה לנו הוא טעמה האמתית. או כשנראים כמה טעמים, איזה הטעם הוא עיקר הטעם, מכל מקום ידיעת טעם למצווה מחבבת את עשיית המצווה.

מדברי ספר החינוך בכמה מצוות, רואים; שגם יש עניין לקיים את רוח המצווה. לדוגמה: במצוות "ואהבתם את הגר", שפירש את טעם המצווה; שהוא בגלל בדידותו של הגר שהוא עזב את כל חבריו וקרוביו, הוסיף וכתב, וכן יש לנהוג ביהודי שעבר לגור במקום חדש שהוא זר שם, לדוגמה עולה חדש, שיש לנהוג בו כמו בגר.

ויש אומרים שזה פירוש המילה "ונשמע" שקבלנו על עצמנו במעמד הר סיני, וזה גם נכלל במשמעות המילים "אבינו מלכנו". במעמד הר סיני אנו אמרנו "נעשה" - שמשמעותו שבין שנבין בין לא נבין נקיים את המצוות, כעבד המלך, שמקיים את ציוויו ללא שאלות. אבל הוא גם "אבינו" והבן שואל את האב: **למה בקשת לעשות זאת?** וזאת, כדי להוסיף לעשות כפי כיוון רוח הדברים, וגם לשמוח בקיום הדברים, מפני שהבין את גודל ערכם!

לקראת ברכת האילנות הנאמרת בימי ניסן הבאנו את מאמר רבנו "הטבע והיהדות"

המקובלים הפנו תשומת לב שהמילה **הטבע** היא בגימ' 86 והיא שווה לגימ' של המילה **א-להים**, ואכן מי שמתבונן בטבע מוכרח להכיר את בורא הטבע, כדברי הזוהר על הפסוק (ישעיה מ'): **"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם" המילים "מי" ו"אלה" יוצרות יחדיו את המילה א-להים.** רבנו יונה פירש את המאמר של חז"ל שברכת הלבנה בכל חודש היא כקבלת פני השכינה, שהכוונה היא שההסתכלות בלבנה מביאה להתבוננות בבריאה המחזיקת את האמונה בבורא. כי כל פינה בטבע זועקת ראה את גדלותו של בורא הטבע.

לעומת זה, העולם המתועש בימינו, מתרחק יותר ויותר מהטבע, פרחים מפלסטיק ומשטחי ירק עשויים פלסטיק בהרבה מקומות מחליפים את הקישוט הטבעי מהצומח. והערים רבות מהן, בעיקרן הן מפלצות עשויות אבן ובטון. היממה מתחילה בלילה בשעה 12 לפי השעון. החדר מואר באור הפלורסנט או ה"לד", שמטשטשים את ההבדל בין היום ובין הלילה, ומזכירים את נבואת זכריה שלעתיד לבוא, יהיה יום אשר הוא לא יום ולא לילה.

לכן קריאתו של ג'אק ז'אן רוסו אל האירופאים, שקרא אותה עוד בתקופת הרנסאנס: "חיזרו אל הטבע" מתעצמת בימינו עשרות מונים

לא כן היהדות, ששומרת אותנו קשורים אל הטבע! הגימ' אלוקים ששווה לגימ' הטבע הני"ל, מקבלת משמעות נוספת והיא; עובד האלוקים היהודי לא מתנתק מהטבע! כי היממה שלו מתחילה בכל יום לא לפי השעון בשעה קבועה, אלא לפי שקיעת החמה וצאת הכוכבים. גם זמני התפילה בכל יום קשורים לזריחה ושקיעה. השבת מנתקת את האדם מכל המכשירים המודרניים, והקידוש על הכוס

זה יסוד מה שאמרנו בהר סיני נעשה בין שנבין ובין שלא נבין, אבל גם ונשמע נשתדל להבין את טעם המצווה, כמו שרש"י ערך את פירושו לפרשת הפרה, שבראשונה הביא את דברי חז"ל שאומות העולם והשטן מונים את ישראל על המצווה הזאת מה טעם יש בה, ולכן כתוב "זאת חוקת התורה" - חוקה חקקתי גזרה גזרתי ואין אתה רשאי להרהר אחריה. ואחר הפרשה הביא רש"י את דרשות רבי משה הדרשן, ללמדנו שיש להשתדל למצוא טעם לכל דבר, וכדברי הרמב"ם (סוף הלכות מעילה).

ואפילו מה ששלמה המלך נתקשה שמטהרת טמאים ומטמאת טהורים, אפשר לתת לזה טעם ואף לימוד חשוב למדנו מזה: ראוי לעשות לכבוד שמים לטהר טמאים גם במחיר שמפסידים ברוחניות כמו שאמרו רבותינו (עירובין לב') נוח לחבר לעבור איסור קל כדי להציל את עם הארץ מאיסור חמור. וכעין זה לימד החתם סופר למה אברהם אבינו לא זכה להיות מלאך כמו חנוך? אברהם אבינו בכוונה לא רצה להתעלות למדרגה זו, כדי שישאר בעולם ויזכה את העולם, מה שלא יוכל לעשות אילו נהפך למלאך.

נצטט מדברי רבנו מהקדמת ספרו החדש "ספר החינוך לדורנו" חבה סיבה נוספת לחשיבות ידיעת טעם המצוות: "גם יודעי ספר ופוסקי הלכה יכולים להעזר בידיעת טעם המצוות כאשר ההגדרה ההלכתית איננה ברורה, ויש דוגמאות רבות לכך.

וכן דנו בחולה שאינו צם ביום כיפור, אם הוא חייב במצווה, שאם סיבת המצווה שיהיה לו כח לצום ביום כיפור הוא פטור, ואם היא מצווה בפני עצמה הוא חייב.

דוגמה שנייה: מצוות זכירת מעשה עמלק. נחלקו הפוסקים, אם יוצאים בקריאת פרשת "ויבוא עמלק", וזה תלוי בטעם המצווה, שאם הטעם לקריאה, הוא לזכור את חיוב מחייתו, כמו דעת הרמב"ם בביאור המצווה, הרי הוא לא יצא, וכמו שפסק המשנה ברורה (תרפ"ה סקט"ז), ולעומת זאת, נשים פטורות כי אינן עושות מלחמה וכמו שכתב בספר החינוך. או הטעם הוא: הכרת הטוב לה' על ההצלה מעמלק כדעת הסמ"ק, ואז יצא בקריאה זו, ונשים חייבות.

יתירה מזאת, אף שאנו לא פוסקים להלכה כרבי שמעון, שטעם המצווה יקבע את דיני המצווה, בכל זאת כאשר הטעם הכרחי דורשים אותו כמו שהסתפקו (ב"מ צ' א') בדין איסור חסימת בעל חי בעת דישה; אם לחסום אותו כאשר האוכל יזיק לבעל חי הדש, אם טעם המצווה היא תועלת הדש הרי יש לחסום, או הטעם הוא צערן של הדש, ואז אין להתחשב בתועלתו.

כי מה שאין דורשים להלכה טעם המקרא, זה כאשר פשטות הכתוב אינו מורה כן (תוספות הרא"ש שם). ראה עוד בחיבורנו "**טעמי המצוות**" שם הבאנו את השיטות מתי לומדים מטעמי המצוות. [לדומה: אם האיסור לחבול בגד אלמנה טעם המצווה משום שזה עלול לעורר לעז עליה אם יש לומר שגם בגרושה או פנויה הן גם בכלל האיסור מדאורייתא או מדרבנן או מידת חסידות.

היא השיטה הטובה ביותר להפחת צער ההמתה של הבעל חי. המילה ביום השמיני לחיי הילד הוא הזמן המתאים ביותר! כי רק למחרת מתחילים לפעול עצבי הכאב וכן באותו יום יחיד בחיי האדם שהוויטמין K שאחראי על קרישת הדם מופיע בכמות של 110%.

ציטוט מתוך קריאת רבנו בנושא הבחירות

נאמר בתנא דביה אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, משמעות המאמר אינו רק מחייב התמדה אלא זה גם כולל לברר להלכה כל מה שמתחדש בעולם, שהכל הוא ענין של הלכה למעשה. במיוחד שיש ענין החשוב הלכה למעשה האם לשתף בני עמים אחרים בבחירות.

רבנו שליט"א אב בית הדין כתב חוברת בשם אסופת מאמרים שחלק חשוב ממנה עוסק בשאלות רבות הקשורות לבחירות להלכה למעשה אמנם רבנו השאיר חלק גדול מהשאלות ללא מענה כי באמת ענייני הבחירות תלויים ועומדים במושג הקרוי דעת תורה כי הדברים משתנים ממקום למקום ומתקופה לתקופה. אבל התועלת הגדולה בחיבור שיתבאר שהעניין הוא הלכה ככל ההלכות ולא רק נוהג מדיני וחברתי, ויעורר פוסקי הלכה לקבוע מסמרות כיצד צריך לנהוג בכל חלק מנושאי הבחירות כמו בכל חלקי התורה כי עתה שהשלטון בארץ הוא בידי יהודים נושא הבחירות חלק מחיי היום יום. כאן נביא כמה וכמה עניינים שראוי לדעתם בעניין הבחירות הלכה למעשה.

שאלה: האם כשיש בחירות חייבים להשתתף או אדם רשאי להימנע? **תשובה:** אם הבחירה תטיב לציבור שומרי המצוות, חייבים להצביע מצד הכרת הטוב לציבור, כמו שאמר אותו זקן בן מאה שנטע עץ תאנה, שאל אותו הקיסר אנדריאנוס האם אתה חושב לאכול מפרי העץ הזה? ענה לו הזקן: באתי לעולם ומצאתי אותו נטוע, לכן גם אני נוטע, וכל שכן שיש חיוב הכרת הטוב, לחברה שבה הוא חי עכשיו כמו שבן זומא אמר כשראה ציבור גדול של אנשים, תודה לבורא עולם שברא את כל אלה לשרתני! כי אין אדם שהוא יכול לחיות לעצמו, כי הבורא סידר את עולמו כך, שכל אדם זקוק לחברה וחייב לתת לחברה כדי שיהיה לו את מה שהוא זקוק לקיומו! למשל האיכר צריך מלבוש ומכוונות, וכדי להשיגם, הוא מספק לחברה יבול שדהו, ובתמורה הוא משיג את מה שהוא צריך. הסנדלר זקוק למזון ועוד, לכן הוא מתקן הרבה נעלים וכך הוא זוכה גם לעצמו. וכן כל בעלי המקצועות האחרים הוא נותן ומקבל.

שאלה: האם חייב אדם להצביע לנציג שעשה לו טובה אישית? **תשובה:** חיוב הכרת הטוב מחייב זאת, מלבד אם ידוע שהמתחרה שלו הוא טוב יותר לציבור, כי חיוב הכרת הטוב לציבור גדולה יותר. מכל שכן כשגדולי הדור הורו אחרת!

האם גם בענייני בחירה לעיריות שבדרך כלל זה כמו בחירות לוועד בית יש חיוב לקבל את החלטת גדולי התורה של המקום? בספר החינוך (מצווה תצ"ה) כתב: **מי שלא ישמע לעצת הגדולים שבדורו עונשו גדול שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו**, נראה מלשונו, שלא רק בענייני

שעושים בשבת מזכיר את בריאת שמים וארץ ושאר הברואים.

החגים של עם ישראל צמודים לעונות הטבע; הפסח לאביב, השבועות לקציר והסוכות לאסיף. מצוות התלויות בארץ מזכירות לו את חשיבות מוצא הגידולים. הברכה על המאכלים מחייבת ידע; לפעמים ידע בוטני, לקבוע מה הוא עץ ומה הוא פרי אדמה, כמו הפפיה, הפטל ועוד, וידע - איזה מהמינים דרכו להיכלל באופן טבעי או רק מבושל. כמו תפוח אדמה, בטטה, חבוש וכולי.

הברכה על פריחת פרחי אילנות באביב מעוררת להתפעל מיופי הטבע, קציר החיטים לצורך מצה שמורה לפסח, והירק הנחוץ למרור, ומיני הפירות לחרוסת. בשבועות קישוט בענפי אילן ופרחים. בט"ו בשבט אכילת הפירות הרבים בסוכות סכך הסוכה מהטבע קישוטי הסוכה משבעת המינים שהשתבחה בהם הארץ, ונטילת ארבעת המינים של הלולב.

אומרי פרק השירה בכל יום שמים לב לרשימה ארוכה של יצורים טבעיים. הברכות על הרעם והברק והגשם. הברכות על ראיית ימים, הרים גבוהים כמו כן. וכן פרקי התהלים המתארים את הבריאה כמו פרק קד' בתהלים "ברכי נפשי" ודומיו.

אנשי ההלכה קשורים עוד יותר לבריאה, משום שחייבים להיות בקיאים בסוגי בעלי החיים הכשרים. כמו כן במבנה הגוף של בעלי חיים הנאכלים לעניין כשרותם, טריפות בעלי החיים מחמת פציעה או מחלה, חלבים לעומת שומנים. קביעת תכונות צמחים לעניין כלאיים, זמן החנטה של הפירות. דיני טהרת המשפחה מחייבים ידע במבנה גוף האדם. גם הברכה על יצירת האדם "אשר יצר" מזכירה לאדם את נפלאות גופו וכמו שכתוב (איוב יט): "ומבשרי אחזה אלוקי". מצוות הציצית מצריכה ידע בחומרי האריגה הטבעיים והמלאכותיים. דיני איסור שרצים במזון, מחייבים ידע בחיי החרקים, ועוד עניינים רבים.

כמו כן ידיעת הטבע שכאמור מחזקות את האמונה בבורא גם מבארות לנו את מצוות ה'. המידע שכל הדגים שיש להם קשקשת בהכרח שיש להם סנפיר מוכיחים על מסורת מסיני כי בכל ההיסטוריה לא נמצא ממצא סותר [הצלופח שאין לו סנפירים קשקשיו מכוסים לכן אין אלו נחשבים לקשקשים] המידע הזה מחזק את האמונה בעובדה שהתורה היא מהשמים.

חשבון המולד של הלבנה שרק בימינו נמצא מדויק ותואם את המסורת היהודית מוכיח גם הוא על כך, כי לפי כלי החישובים והידע של כל הדורות עד ימינו, לא אפשרו למדע להגיע לדיוק של ימינו שהגיעו בעקבות החלליות שאפשרו בדיקות מדויקות, והוא זהה לחשבון מסורת היהדות.

וכאמור שידיעת הטבע מועילה להבנת המצוות; בעלי החיים הכשרים בטבעם הם בררנים ואוכלים מאכלים לא מזיקים לכן מזון מבשרם בריא יותר מאשר בשר בעלי החיים הלא כשרים. וכן איסור טריפה המעיד על מחלות, איסור דם כני"ל כי בדם מתפתחים חיידקים. עופות האסורים באכילה חשובים לשמירת בריאות העולם כי הם אוכלי הנבלות שעלולות להפיץ מחלות. השחיטה היהודית

עניין האחדות בעם ישראל, שהוא דבר חשוב ביותר

כל שנה נתנו למקדש מחצית השקל, לא שקל שלם, כדי שכל אחד יזכור; שהוא כשלעצמו אינו אלא רק חצי אדם, ורק החיבור עם הכלל עושה אותו שלם. עוד אמרו רבותינו על הכתוב: "חבור עצבים אפרים הנח לו" אפילו אם בתוך אפרים יש עובדי עבודה זרה חלילה, אם הם מאוחדים, הנח לו, כי הטוב יגבר, אבל אם חלילה "חלק ליבם" אז "עתה יאשמו".

אבל היו בעם ישראל חלוקות שאינם מחלוקות חלילה. כמו הנהגים כדעת מרן אלו בני גלות בבל. וחלק הנהגים כדעת הרמ"א, אלו בני גלות רומי. ואף כשישראל היו על אדמתם נחלקו לשבטים, וגם היו בסוף תקופת הבית השני וגם לאחר חורבנו שני בתים, בית שמאי ובית הלל. הייתה זו חלוקה כפי שמבארים המקובלים [ראה הקדמת הים של שלמה לבבא קמא] שבית שמאי שורש נשמתם היה ממידת הדין, ולכן גם לרוב היו מחמירים בהלכה, לעומת בית הלל שהיה שורשם ממידת החסד, ולכן היו לרוב מקלים בהלכה. וראייה לדבר שהייתה זו חלוקה ולא מחלוקת, שהיו ידידים ואוהבים גם לאחר שנחלקו בהרבה הלכות, והיו נושאים נשים אלו מאלו ושואלים כלים אלו מאלו, למרות שמבחינת ההלכה, היו חלוקים באותם דברים אלא שהיו מודיעים זה לזה אם הדבר היה נוגד את שיטתו בהלכה. וכמו היום במחלוקות בהלכה שבין האשכנזים והספרדים, שכל פוסק מעדה אחת יפסוק לבין העדה השנייה כפי פסקו פוסקי עדתו של השואל.

ומחלוקות זו כשבאים לערער על זכותו של השני, ובכך שונה המחלוקת מהחלוקה; שכשיש חלוקה כל אחד מחזק את מעמדו לשכנע לבחור בו, ולא תוקף ולא שולל את זכותו של המתחרה.

וכשיש בחירות צריך מאד להיזהר ממחלוקת, כי בקלות אדם יכול לחשוב שכונתו לשם שמים, וכי היריב הוא מסוכן, כמו שביאר בהקדמת הספר 'העמק דבר' שבית שני שחרב בגלל שנאת חנם, היה זה כל אחד היה בטוח בצדקתו, ודן את השני כאפיקורס שמצווה לרדוף, וכך נכשלו בלשון הרע והוצאת דיבה, והכבוד הוציאם מן עולם דבר שמצוי מאד בעת בחירות שאחד משמיץ את השני.

ועל זה כתב הרמב"ם לבנו: "אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת, המכלה הגוף הנפש והממון ומה נשאר עוד. ראיתי לבנים השחירו, ופחות [מלשון מושלים] נפחות, ומשפחות נספחו, ושנים הורדו מגדולתם, ועיירות גדולות נתערערו, וקיבוצים נפרדו, ואנשי אמונה אבדו, ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ופילוסופים, חיפשו, ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לכן שנאו אותה ונוסו מפניה, והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה. וגם אל שאר בשרכם אוהב מדנים התנכרו ורחקו קרבתם פן תיספו בכל חטאתם".

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות:
אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו:

eeguds@gmail.com

הלכה חייבים לשמוע להם. ובמיוחד שאין כמעט דבר שאינו קשור לענייני הלכה. כמו שאמרה אישה חכמה שבעת נישואיה אמר לה בעלה שהיה מגדולי ישראל: **בענייני חולין היא תכריע, ובענייני שמים הוא יכריע**, הייכה האישה ואמרה: **לא השארת לי כלום להכריע בו, שהרי אצלך הכל בסופו של דבר קשור לענייני שמים**, ואם כן זו סיבה נוספת לומר שגם בזה יש מצווה לשמוע לדברי גדולי התורה.

כשמועמדים שקולים או אי אפשר לשקול מי טוב יותר יש לבחור במי שיותר ירא שמים ותלמיד חכם.

שאלה: האם עניין בחירות צריך לעניין שומר תורה במקרה והנציגים שניהם שומרי תורה או להיפך חלילה שניהם אינם שומרי תורה? **תשובה:** נראה שעדיף לשים בקלפי פתק לבן כאשר אין סיבה להצביע למועמד אחד על פני המתחרה, מאשר להימנע ולא להצביע. משום שבכך אדם מוכיח כי אינו מתבדל מהציבור. אבל חובת הטרחה ונושא ביטול התורה שחייבים במקרה וצריכים להצביע למועמד מסוים, שונה לחלוטין במקרה הזה, ואינו חייב כשיש סיבות המקשות להגיע לקלפי.

שאלה: האם חייבים לפעול כדי שהנציג הנראה כעדיף לטובת הציבור יבחר? **תשובה:** אמנם כל מינויי שררה, הם עניין של השגחה פרטית יותר מיוחדת יותר משאר העניינים, שבקביעת מנהיג היא בולטת עוד יותר מבשאר דברים, ככתוב **"והמתנשא לראש"** ודרשו רז"ל (ברכות נ"ח) שכל מינוי ראש על ציבור הוא בכלל, אפילו מינוי ראש ממונה על חלוקת המים במקומו. בכל זאת אמרו חז"ל: שיש להתפלל על פרנס טוב, ואם כן גם יש לעשות השתדלות, כמו בכל דבר שאין סומכים על הנס, ואם עשו את ההשתדלות הנכונה ונבחר מי שעמלו עבורו, יזכרו הפעילים שלא הם שעשו זאת. ואם חלילה עשו את הנחוך ולא הצליחו ונבחר נציג אחר גרוע יקבלו זאת כגזרת שמים, ויבדקו במעשיהם מה עליהם לתקן ולשוב בתשובה. [וראה ערכין דף י"ז במה שדנו רבותינו אם הפרנס לפי הדור או להיפך].

כששני הנציגים המתחרים ראויים או להפך אינם ראויים, וצריך לבחור באחד מהם, והציבור מפוצל כיצד ינהגו? צריך להיזהר מאד ממחלוקת ומלשון הרע. **כי הרבה פעמים יש מקום לחלוקה אבל לא למחלוקת!** וההבדל שבין שניהם הוא תהומי: אמנם כל פיצול בקרב שומרי התורה, הוא דבר שלילי, שהרי למדונו רבותינו **"כנוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם"**, ופזור לצדיקים הוא להיפך. עוד אמרו רבותינו (יבמות י"ד) על הפסוק **"לא תתגודדו"** שכולל איסור לעשות אגודות אגודות, אם משום מחלוקת, ואם משום שלא ייראה כאילו חלילה יש לעם ישראל שתי תורות, ואף שלכאורה נושא בחירות נראה כעניין חברתי בלבד, ויש סוברים שזה לא ענין הלכתי מובהק לא כך סבר החזון איש אלא שזה עניין גדול של קידוש ה' שיראו בעולם כמה שומרי תורה ישנם [ולפי זה גם כשאין שום סיכוי שהנציג של שומרי יבחר חייבים להצביע] וראה בזה חובה כל כך חשובה שבזמן שהזכות לבחור הייתה תלויה בתשלום המיסים, אמר לשואל שימכור את התפילין שלו כדי לשלם אותם! ולזכות בזכות הבחירה, כיוון שבתפילין שאולים אפשר לקיים את המצווה, ולא כן בזכות הצבעה (שהיא רק לאדם עצמו!).